

การศึกษานโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร Government policy to promote the quality of life of the elderly in Bangkok Metropolis

¹ธนธร วรรณสุข (Thanathron Wannasuk)

²รุ่งรตนา เจริญจิตต์ (Roongrattana Jaroenjitt)

มหาวิทยาลัยรามคำแหง (Ramkhamhaeng University)

Email: nue_toon@hotmail.com

Received February 5, 2020; Revised April 4, 2020; Accepted April 20, 2020

Abstract

This research aims to 1) study government policies that affect the quality of life of the elderly between the ages of 60 and 80 who live in Bangkok Metropolis; and 2) find ways to promote the quality of life of the elderly by using the qualitative research model. Data were collected from various related documents. In-depth interview and group conversation were used. A sample was selected from 36 cases, 6 presidents from the 6 elderly clubs and 30 members of the elderly in the Saphan Sung area, were included as a sample. The results showed that: Government policies have an effect of promoting the quality of life of the elderly. The elderly person needs the government to promote the quality of life to meet their basic needs, in order to have a good quality of life, so they can be self-reliant to prepare for quality aging. To do so, is to develop the system and local personnel to have knowledge and good understanding about the elderly. There should be activities for the elderly in the community to exchange knowledge, and the network of the elderly should be integrated together from various sectors, including government, private sectors and the people sector. The elderly should be informed about the benefits they will receive according to the law, in order to support the increasing number of elderly. The government should focus on the quality of the elderly to be valuable to society and the nation. And when considered in each aspect, it was found that the elderly agreed with the government's policy to promote the quality of life of the elderly, including 1) Transportation 2) Public Health 3) Public Relations 4) Increasing service points for the elderly and 5) safety.

Keywords: government policy on quality of life, Promoting quality of life, Quality of life of the elderly

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษานโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีอายุระหว่าง 60 – 80 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มีชีวิตที่ดีและปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุขแท้จริง งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก และการสนทนากลุ่ม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ประธานชมรมผู้สูงอายุ 6 คน และสมาชิกที่อยู่ในชมรมผู้สูงอายุ 30 คน ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร รวมทั้งสิ้น 36 คน ผลการวิจัยพบว่า: นโยบายของรัฐส่งผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ทำให้เตรียมความพร้อมไปสู่วัยผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ รัฐมีการส่งเสริมและพัฒนาระบบการให้บริการและบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ ในการดูแลผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงสนับสนุนให้มีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้สูงอายุด้วยกัน และการได้รับสวัสดิการและการบริการที่เหมาะสม นอกจากนี้ ยังให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ผู้สูงอายุควรได้รับตามกฎหมาย เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และเป็นผู้ที่มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ ดังนั้น เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุเห็นด้วยกับการมีนโยบายของรัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) ด้านคมนาคมขนส่ง 2) ด้านการแพทย์สาธารณสุข 3) ด้านการประชาสัมพันธ์ 4) ด้านการเพิ่มจุดให้บริการต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ และ 5) ด้านความปลอดภัย

คำสำคัญ: นโยบายของรัฐด้านคุณภาพชีวิต, การส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ, ผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร

บทนำ

ปัจจุบันหลายประเทศกำลังก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (aged society) และประชากรโลกจะกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (complete aged society) ซึ่งถือเป็นความท้าทายที่ทุกประเทศต้องเผชิญเพียงแต่ผลที่จะเกิดขึ้นอาจมีความเร็วและความรุนแรงแตกต่างกัน ประเทศพัฒนาแล้วมีแนวโน้มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเร็วกว่าประเทศกำลังพัฒนา ประเทศในแถบยุโรปส่วนใหญ่ได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุแล้ว ตามมาด้วยประเทศในเอเชีย ได้แก่ ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ สิงคโปร์ รวมถึงไทยด้วย ประเทศไทยได้เข้าสู่สถานการณ์ “สังคมผู้สูงอายุ” มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 กล่าวคือ 1 ใน 10 ของ ประชากรไทยเป็นประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป จากปรากฏการณ์ผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของโครงสร้างประชากร ส่งผลกระทบต่อบุคคล ครอบครัว และยังส่งผลกระทบในวงกว้างไปจนถึงระดับประเทศและระดับโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ส่งผลกระทบกับภาคเศรษฐกิจ (Watcharakorn Chewasopit, 2019) ทั้งนี้อาจมาจากการที่องค์การสหประชาชาติ (United Nation as cited in Watcharakorn Chewasopit, 2019) เสนอว่า ผู้สูงอายุ (older person) หมายถึง ประชากรทั้งชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป โดยได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุไว้ 3 ระดับ ได้แก่ 1) สังคมผู้สูงอายุ (aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด 2) สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ (complete aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด และ 3) สังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอด (super aged society) หมายถึง สังคมที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด จึงเป็นที่มาที่เป็นสาเหตุให้ประเทศไทยก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 และคาดการณ์ว่าจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่าง

สมบูรณ์ และสังคมผู้สูงอายุระดับสุดยอดในปี พ.ศ. 2564 และปี พ.ศ. 2578 ตามลำดับ (Watcharakorn Chewasopit, 2019)

เมื่อวันที่ 14 ม.ค. 2563 ได้มีรายงานจาก นางสาวรัชดา ธนาดิเรก รองโฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี (ครม.) เปิดเผยว่าที่ประชุมคณะรัฐมนตรี (ครม.) มีมติรับทราบรายงานประมาณการณัฏฐการของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 ตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) เสนอ โดยคาดการณ์ว่าประชากรของไทยจะเพิ่มขึ้นในปี 2563 จำนวน 66.5 ล้านคน และในปี 2571 เป็น 67.2 ล้านคน นอกจากนี้ สศช. ยังระบุว่า จำนวนประชากรจะเริ่มลดลงในอัตรา -0.2% ต่อปี ทำให้ในปี 2583 คาดการณ์โดยประมาณว่าประเทศไทยจะมีประชากรทั้งหมดประมาณ 65.4 ล้านคน โดยจำนวนประชากรตามโครงสร้างแบ่งออกเป็น ดังนี้ (Isranews Agency, 2020)

1. วัยเด็ก (แรกเกิด-14 ปี) มีแนวโน้มลดลง จากจำนวนรวมในปี 2563 มีจำนวนประชากรเด็ก 11.2 ล้านคน หรือ 16.9% ของประชากรทั้งหมดจะลดลงเป็น 8.4 ล้านคน หรือสัดส่วนเหลือแค่ 12.8% ในปี 2583

2. ประชากรผู้สูงอายุ (60 ปีขึ้นไป) ในปี 2563 มีจำนวนประชากรผู้สูงอายุ 12 ล้านคน หรือ 18% ของจำนวนประชากรทั้งหมดนั้นจะเพิ่มเป็น 20.42 ล้านคน หรือ 31.28% ของจำนวนประชากรในปี 2583

3. ประชากรวัยแรงงาน (15-59 ปี) มีแนวโน้มลดลงจาก 43.26 ล้านคนหรือ 65% ในปี 2563 เป็น 36.5 ล้านคนหรือ 56% ในปี 2583 ลดลงประมาณ 6.7 ล้านคน ขณะที่อัตราส่วนของวัยแรงงานต่อผู้สูงอายุก็ลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน ในปี 2563 มีวัยแรงงาน 3.6 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ลดลงเหลือวัยแรงงาน 1.8 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน อัตราส่วนพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงานเพิ่มขึ้นจาก 27.7 คนต่อวัยแรงงาน 100 คน ในปี 2563 เป็น 56.2 คนต่อวัยแรงงาน 100 คน ในปี 2563 ในขณะที่อัตราส่วนเพศหญิงต่อเพศชายในปี 2563 ผู้หญิงมีอายุเฉลี่ย 80.4 ปี ผู้ชายมีอายุเฉลี่ย 73.2 ปี และในปี 2583 อายุเฉลี่ยทั้งเพศหญิงและชายจะเพิ่มขึ้นเป็น 83.2 ปี และ 76.8 ปี ส่งผลให้ผู้หญิงมีจำนวนมากกว่าผู้ชายเนื่องจากอายุยืนกว่า ซึ่งคาดการณ์ว่าในปี 2583 จะมีอัตราส่วนผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป เพศชาย 71 คน ต่อเพศหญิง 100 คน และจะลดลงอีกในกลุ่มผู้สูงอายุ 80 ปีขึ้นไป เพศชาย 41 คนต่อเพศหญิง 100 คน

สำหรับโครงสร้างอายุของประชากรแต่ละภูมิภาค ในปี 2583 พบว่า กรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานมากที่สุด ส่วนภาคเหนือมีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด และภาคใต้จะมีสัดส่วนประชากรวัยเด็กสูงกว่าภาคอื่น ๆ จากรายงานของ สศช. ทำให้รัฐบาลได้กำหนดให้วาระผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแห่งชาติครอบคลุมทั้งกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ 25-59 ปี และผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ รัฐบาลมีแผนส่งเสริมเน้นเรื่องการออม การไม่มองผู้สูงอายุเป็นภาระ วิธีการดูแลผู้สูงอายุ และการปรับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพผู้สูงอายุ ส่วนกลุ่มผู้สูงอายุได้มีการจัดทำแผนการดูแลผู้สูงอายุระยะยาวที่ครอบคลุมจำนวนผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิงมากขึ้น เน้นการเสริมทักษะใหม่แก่แรงงานผู้สูงอายุ การออกแบบการทำงานให้ยืดหยุ่นและสร้างแรงจูงใจให้นายจ้างที่จ้างผู้สูงอายุ มีการส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและจัดกิจกรรม CSR ภาคประชาชนในการสร้างงานผู้สูงอายุที่เป็นแรงงานนอกระบบ พร้อมทั้งจัดทำแผนบูรณาการด้านสุขภาพ โดยมีเป้าหมายให้ผู้สูงอายุได้รับการตรวจ ป้องกัน และดูแลสุขภาพระยะยาวที่บ้านและในชุมชนตามระดับความจำเป็น สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีระบบการเงินการคลังที่ยั่งยืนในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง

นอกจากนี้ โครงสร้างอายุของประชากรแต่ละภูมิภาคในปี พ.ศ. 2583 พบว่าในกรุงเทพมหานคร มีสัดส่วนประชากรวัยแรงงานมากที่สุด ส่วน “ภาคเหนือ” มีสัดส่วนประชากรผู้สูงอายุมากที่สุด และ “ภาคใต้” จะมีสัดส่วนประชากรวัยเด็กสูงกว่าภาคอื่น ๆ ขณะที่ “ภาคตะวันออก” มีการเติบโตของประชากรเมืองมากที่สุด ร้อยละ 5.3 ต่อปี เฉพาะ 3 จังหวัด คือ “ฉะเชิงเทรา-ชลบุรี-ระยอง” ซึ่งเป็นพื้นที่เขตพัฒนาระเบียงเศรษฐกิจพิเศษ

ภาคตะวันออก (อีอีซี) รัฐบาลจึงได้กำหนดให้วาระผู้สูงอายุเป็นวาระแห่งชาติ โดยมีแนวทางการขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการผู้สูงอายุแห่งชาติครอบคลุมทั้งกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ ช่วงอายุ 25-59 ปี และผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป แต่สำหรับกลุ่มก่อนวัยสูงอายุ รัฐบาล จะมีแผนส่งเสริมเน้นดูแลตั้งแต่แนวทางการออม การไม่มองผู้สูงอายุเป็นภาระวิธีการดูแลผู้สูงอายุ หรือการปรับสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับสภาพผู้สูงอายุตามเป้าหมายดูแลผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีศักดิ์ศรี มีระบบการเงินการคลังที่ยั่งยืนในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะพึ่งพิง (bangkokbiznews, 2020)

ที่ผ่านมา รัฐบาลและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชนและประชาสังคมได้ตระหนักถึงสถานการณ์ดังกล่าวและแนวโน้มของสถานการณ์ที่จะเกิดขึ้นในเร็ววันนี้ สะท้อนให้เห็นได้ว่าตลอดระยะเวลากว่า 10 ปีที่ผ่านมา ในส่วนของรัฐบาลจึงได้มีการดำเนินนโยบายและมาตรการดูแลช่วยเหลือผู้สูงอายุในหลากหลายมาตรการตามกลุ่มผู้สูงอายุ ไม่ว่าจะเป็นมาตรการด้านหลักประกันรายได้มาตรการด้านที่อยู่อาศัย มาตรการด้านสุขภาพ และมาตรการด้านการประกอบอาชีพ รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับกลุ่มประชากรสูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุกปีเนื่องจากอัตราการเกิดลดน้อยลง ปัจจุบันมีผู้สูงอายุ จำนวน 11.03 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 16.7 ของประชากรทั้งหมด และได้รับสวัสดิการแห่งรัฐตามนโยบายรัฐบาล จำนวน 4.9 ล้านคน รวมทั้งได้รับเบี้ยยังชีพแบบขั้นบันไดตามอายุขั้นต่ำ 600 บาท ถึง 1,000 บาทต่อเดือนทุกคน แต่ยังไม่พอกับค่าครองชีพที่สูงในขณะนี้ จึงมีกลุ่มต่าง ๆ เรียกร้องให้ผู้สูงอายุได้รับสวัสดิการ เดือนละ 3,000 บาทเป็นอย่างน้อย (komchadluek newspaper, 2019) สถานการณ์ผู้สูงอายุดังกล่าวส่งผลต่อความท้าทายอันจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลากหลายมิติ การขาดการบูรณาการและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานส่วนความรับผิดชอบด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตจากหน่วยงานต่าง ๆ การขาดการนำนโยบายสู่การปฏิบัติอย่างแท้จริง รวมถึงความไม่พร้อมของงบประมาณ และการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านผู้สูงอายุโดยตรง และการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่รัฐจัดให้กับผู้สูงอายุยังไม่เพียงพอกับความต้องการของผู้สูงอายุ ไม่สามารถตอบสนองปัญหาได้อย่างแท้จริงและยังไม่ครอบคลุมความต้องการของผู้สูงอายุได้ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ ที่จะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีหรือแย่ลง

ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับรัฐบาล หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน รวมถึงภาคธุรกิจที่จะต้องหันกลับมามองปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และเตรียมรับมือเพื่อรองรับกับจำนวนผู้สูงอายุที่จะเพิ่มจำนวนมากขึ้น จากที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจทำวิจัยเรื่อง “การศึกษานโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร” เพื่อหวังว่าการวิจัยครั้งนี้จะทำให้เห็นได้ว่า นโยบายของรัฐมีผลต่อผู้สูงอายุในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นกว่าเดิมจากที่เคยเป็น เช่น การมีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์และจิตใจแข็งแรง การมีครอบครัวที่อบอุ่น มีความเอื้ออาทรต่อกัน และอยู่ในสภาพสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสมและปลอดภัย การมีสวัสดิการที่ดีที่สร้างหลักประกันที่มั่นคงให้กับตนเอง การอยู่อย่างคนที่มีคุณค่าในสังคม ด้วยการพึ่งพาตนเองได้อย่างสมเกียรติและสมศักดิ์ศรี สามารถเป็นที่พึ่งพิงและเป็นที่ยึดเหนี่ยวทางจิตใจให้กับครอบครัวและคนรอบข้าง การเป็นผู้มีจิตอาสาหรืออาสาสมัครที่จะได้ใช้ความรู้ความสามารถที่ตนถนัดและเชี่ยวชาญให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การหาอาชีพเสริมทำเพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้นจะได้ไม่เบื่อ การเข้าร่วมโครงการอบรมหรือฝึกอาชีพในช่วงเวลาสั้น ๆ ทำให้ได้เรียนรู้หรือมีอาชีพใหม่ ๆ เสริมได้ การเรียนรู้วิธีการใช้โซเชียลมีเดียและอินเทอร์เน็ต เป็นกิจกรรมที่หาความสุขได้ง่ายด้วยตนเอง ทำให้มีโอกาสเข้าถึงข้อมูลข่าวสารอย่างต่อเนื่อง เป็นการเรียนรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ ในอันจะสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้สูงอายุในการ

เตรียมพร้อมที่จะอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างปกติสุข อีกทั้งสอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่มีอยู่ และปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุขแท้จริง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. ศึกษานโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-70 ปี ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้มีชีวิตที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของรัฐที่มีอยู่ และปรับตัวเข้ากับสังคมปัจจุบันได้อย่างมีความสุขแท้จริง

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษานโยบายของรัฐ ในลักษณะที่เป็นความต้องการของผู้สูงอายุที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลจาก หนังสือ ตำรา เอกสารทางราชการ บทความ หนังสือพิมพ์ เอกสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัย และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ขอบเขตด้านประชากร

แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

กลุ่มที่ 1 คือ เลือกสัมภาษณ์เจาะลึกเฉพาะผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-80 ปี และเป็นประธานชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 6 ชมรม ๆ ละ 1 คน รวม 6 คน

กลุ่มที่ 2 คือ เลือกสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-80 คน และเป็นสมาชิกของชมรมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 6 ชมรม ได้แก่ 1) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านนักกีฬาแหลมทอง มีสมาชิก 385 คน 2) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านเคหะธานี มีสมาชิก 94 คน 3) ชมรมผู้สูงอายุ ไท่เก๊กซึกง หมู่บ้านล้มมาร มีสมาชิก 152 คน 4) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านล้มมาร มีสมาชิก 187 คน 5) ชมรมผู้สูงอายุ สุข-สุขภาพ มีสมาชิก 64 คน และ 6) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านพฤษชาติ มีสมาชิก 147 คน รวมประชากรที่เป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุ เขตสะพานสูง ทั้งสิ้น 1,029 คน (Office of Social Development Bangkok, 2015) โดยเลือกสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม 6 ชมรม ๆ ละ 5 คน รวม 30 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่

ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-80 ปี และเป็นสมาชิกของชมรมผู้สูงอายุในพื้นที่เฉพาะเขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร

ทบทวนวรรณกรรม

วิจัยเรื่อง นโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร มีข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญในการศึกษาและค้นคว้าเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการวิจัย

1. คำนิยามของคำว่า ผู้สูงอายุ มีนักวิชาการของสำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา ได้กล่าวไว้ในงานวิชาการเกี่ยวกับผู้สูงอายุของประเทศไทยไว้ ดังนี้ (Chompunut Phromphak, 2013)

ผู้สูงอายุ หรือบางคนเรียกว่า ผู้สูงวัย เป็นคำที่บ่งบอกถึงตัวเลขของอายุว่า มีอายุมาก โดยนิยมนับตามอายุตั้งแต่แรกเกิด (Chronological age) หรือทั่วไปเรียกว่า คนแก่ หรือคนชรา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ให้ความหมายของคำว่า คนแก่ คือ มีอายุมาก หรือ อยู่ในวัยชรา และให้ความหมายของคำว่า ชรา คือ แก่ด้วยอายุชำรุดทรุดโทรม นอกจากนั้นยังมีการ เรียกผู้สูงอายุว่า ราษฎรอาวุโส (Senior citizen)

“ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไป และมีสัญชาติไทย

2. การจัดสวัสดิการด้านผู้สูงอายุของต่างประเทศจากประเทศที่พัฒนาแล้วในทวีปยุโรป อาทิ สวิตเซอร์แลนด์ ทวีปออสเตรเลีย และทวีปเอเชีย พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุจะครอบคลุมในเรื่องการมีกฎหมาย นโยบาย และมีคณะกรรมการคุ้มครองผู้สูงอายุ การมีระบบหลักประกันรายได้/บำนาญ รวมทั้งสวัสดิการ อาทิ ที่อยู่อาศัย บริการด้านสุขภาพ การดูแลในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการศึกษา การเรียนรู้ นันทนาการ การมีส่วนร่วม การจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งสิทธิประโยชน์ ต่าง ๆ เมื่อถึงวัยสูงอายุ (Department of Elderly Affairs Ministry of Social Development and Human Security, 2019)

3. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 (CONSTITUTION OF THE KINGDOM OF THAILAND (B.E. 2560 (2017)) บทบัญญัติที่บรรจุหลักการที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ จำนวน 2 หมวด ได้แก่ หมวด 3 สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย มาตรา 48 วรรคสอง บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีและไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ และบุคคลผู้ยากไร้ ย่อมมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ และหมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ มาตรา 71 วรรคสาม รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ยากไร้ และผู้ด้อยโอกาส ให้สามารถดำรงชีพได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยาผู้ถูกกระทำการดังกล่าว

4. พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2553 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560 (The Act on the Elderly, B.E. 2546 (2003) Amendment No. 2 B.E. 2553 (2010) and Amendment No. 3 B.E. 2560 (2017) เพื่อให้การดำเนินงานเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนต่อสิทธิและประโยชน์ของผู้สูงอายุเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ จะเห็นได้จากมาตรา 11 และ มาตรา 13

มาตรา 11 สิทธิผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีสิทธิได้รับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุน ในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) การบริการทางการแพทย์และการสาธารณสุขที่จัดไว้โดยให้ความสะดวกและรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ 2) การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต 3) การประกอบอาชีพหรือฝึกอาชีพที่เหมาะสม 4) การพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชน 5) การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยโดยตรงแก่ผู้สูงอายุในอาคาร สถานที่ ยานพาหนะหรือการบริการสาธารณะอื่น 6) การช่วยเหลือด้านค่าโดยสารยานพาหนะตามความเหมาะสม 7) การยกเว้นค่าเช่าชมสถานที่ของรัฐ 8) การช่วยเหลือผู้สูงอายุซึ่งได้รับอันตรายจากการถูกทารุณกรรมหรือถูกแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ด้วยกฎหมาย หรือถูกทอดทิ้ง 9) การให้คำแนะนำ ปกป้อง ดำเนินการอื่นที่เกี่ยวข้องในทางคดีหรือในทางการแก้ไขปัญหาครอบครัว 10) การจัดที่พักอาศัย อาหารและเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง 11) การจ่ายเงินเบี้ยยังชีพเป็นรายเดือนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม รวมถึง (11/1) การจ่ายเงินสงเคราะห์ เพื่อการยังชีพ แก่ผู้สูงอายุที่มีรายได้น้อย (12) การสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี (13) การอื่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

มาตรา 13 ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นกองทุนหนึ่งในสำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส คนพิการและผู้สูงอายุ เรียกว่า “กองทุนผู้สูงอายุ” เพื่อเป็นทุนใช้จ่ายเกี่ยวกับการคุ้มครอง การส่งเสริม และการสนับสนุนผู้สูงอายุ ตามพระราชบัญญัตินี้

5. นโยบายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้องกับผู้สูงอายุ วันที่ 12 กันยายน 2557

สาระสำคัญเกี่ยวกับผู้สูงอายุ คือ ด้านที่ 3. ได้แก่ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคมและการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ โดยจะพัฒนาระบบการคุ้มครองทางสังคม ระบบการออม และระบบสวัสดิการชุมชนให้มีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น รวมทั้งการดูแลให้มีระบบ การกู้ยืมที่เป็นธรรมและการสงเคราะห์ผู้ยากไร้ ตามอัตราภาพ พัฒนาศักยภาพ คุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ จัดสวัสดิการช่วยเหลือและพัฒนาคุณภาพชีวิตของ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ ผู้สูงอายุ สตรีและเด็ก นอกจากนี้ มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เพื่อส่งเสริม คุณภาพชีวิต และการมีงานหรือกิจกรรมที่เหมาะสม เพื่อสร้างสรรค์และไม่ก่อภาระต่อสังคม ในอนาคต โดยจัดเตรียม ระบบการดูแลในบ้าน สถานพักพิง และโรงพยาบาล ที่ เป็นความร่วมมือของภาครัฐ ภาคเอกชน ชุมชน และครอบครัว รวมทั้งพัฒนาระบบการเงินการคลังสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ

6. แผนผู้สูงอายุแห่งชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545-2564) ฉบับปรับปรุง ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2552 เป็นแผน ยุทธศาสตร์หลักในการดำเนินงานด้านผู้สูงอายุ ในช่วง พ.ศ. 2545-2564 ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้มีมติอนุมัติเมื่อวันที่ 27 เมษายน 2553 โดยแผนดังกล่าวได้ให้ความสำคัญต่อ “วงจรชีวิต” โดยมี วิสัยทัศน์ “ผู้สูงวัยเป็นหลักชัยของสังคม” ประกอบด้วยยุทธศาสตร์ 5 ด้าน ดังนี้ (Department of Elderly Affairs, 2009) 1) ด้านการเตรียมความพร้อมของ ประชากรเพื่อวัยสูงอายุที่มีคุณภาพ 2) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาผู้สูงอายุ 3) ด้านระบบคุ้มครองทางสังคมสำหรับผู้ สูงอายุ 4) ด้านการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุอย่างบูรณาการระดับชาติ และการพัฒนา บุคลากรด้านผู้สูงอายุ 5) ด้านการประมวล พัฒนา และเผยแพร่องค์ความรู้ด้านผู้สูงอายุ และการติดตาม ประเมินผล การดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า รัฐมีนโยบายที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุหลายประการโดยรัฐ ได้ให้นโยบาย ออกกฎหมาย รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อคุ้มครองและรองรับสิทธิของผู้สูงอายุที่จะได้รับการส่งเสริม คุ้มครอง และการสนับสนุน ในด้านต่าง ๆ อันจะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ของผู้สูงอายุให้สามารถอยู่ใน สังคมได้อย่างมีความสุขและมีคุณค่า

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร หนังสือ ตำรา เอกสารทางราชการ บทความ หนังสือพิมพ์ เอกสารจากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัย และวรรณกรรมที่ เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์เจาะลึก เฉพาะผู้สูงอายุที่มีอายุ 70-80 ปี และเป็นประธานชมรมผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ใน พื้นที่เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ซึ่งปัจจุบันมีอยู่ 6 ชมรม ๆ ละ 1 คน รวม 6 คน และเลือกสัมภาษณ์แบบสนทนา กลุ่ม ผู้สูงอายุที่มีอายุ 60-80 คน และเป็นสมาชิกของชมรมที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ซึ่ง ปัจจุบันมีอยู่ 6 ชมรม (Office of Social Development Bangkok, 2015) ได้แก่ 1) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านนักกีฬาแหลมทอง มีสมาชิก 385 คน 2) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านเคหะธานี มีสมาชิก 94 คน 3) ชมรมผู้สูงอายุ ไท่เก๊กซึกง หมู่บ้าน สัมมากร มีสมาชิก 152 คน 4) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านสัมมากร มีสมาชิก 187 คน 5) ชมรมผู้สูงอายุ สุข-สุขภาพ มี สมาชิก 64 คน และ 6) ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านพฤษภาชชาติ มีสมาชิก 147 คน รวมประชากรที่เป็นสมาชิกของชมรม

ผู้สูงอายุ เขตสะพานสูง กรุงเทพมหานคร ทั้งสิ้น 1,029 คน โดยเลือกสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่ม 6 ชมรม ๆ ละ 5 คน รวมสัมภาษณ์ 30 คน

จากนั้น นำผลสรุปจากหลักการ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องมารวบรวมเขียนเรียบเรียงให้เป็นข้อสรุป และเลือกพื้นที่หาจุดที่น่าสนใจและเข้าใจง่ายจากข้อมูลดิบที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและแบบสนทนากลุ่ม นำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และตรวจสอบเพื่อยืนยันข้อมูลหลาย ๆ ครั้ง จนมั่นใจว่าข้อมูลที่ได้มาทั้งหมด ถูกต้องและครบถ้วน แล้วจึงนำมาเป็นผลสรุปวิจัย (Nisa Chuto, 2008)

ผลการวิจัย

การศึกษานโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ จากเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการสัมภาษณ์เจาะลึกประธานชุมชนผู้สูงอายุและสัมภาษณ์แบบสนทนากลุ่มสมาชิกชุมชนผู้สูงอายุทั้ง 6 ชุมชน ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุ หมู่บ้านนักกีฬาแหลมทอง, หมู่บ้านเคหะธานี, ไท่เก๊กซึกง หมู่บ้านล้มมากร, หมู่บ้านล้มมากร, สุข-สุขภาพ และหมู่บ้านพฤษชาติ พบว่า ประธานชมรมผู้สูงอายุและสมาชิกส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐที่ใส่ใจประชาชนที่เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ ทำให้คุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยรวมอยู่ในสังคมร่วมกันอย่างปกติสุข กินดีอยู่ดีมีสุข มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน แต่ทั้งนี้ ยังต้องการให้รัฐส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้ใกล้ชิดมากกว่าเดิมเพื่อตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งพาตนเองได้ เพื่อเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความเข้าใจ โดยการสนับสนุนให้มีกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ และควรมีเครือข่ายการทำงานด้านผู้สูงอายุร่วมกันอย่างบูรณาการจากหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิประโยชน์ที่ผู้สูงอายุควรได้รับตามที่กฎหมายกำหนดไว้ เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นผู้มีความค่าต่อสังคมและประเทศชาติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้สูงอายุเห็นด้วยกับการมีนโยบายของรัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ได้แก่ 1) ด้านการคมนาคมขนส่ง 2) ด้านการแพทย์สาธารณสุข 3) ด้านการประชาสัมพันธ์ 4) ด้านการเพิ่มจุดให้บริการต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ และ 5) ด้านความปลอดภัย รวมถึงผลของแนวทางในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านต่าง ๆ ได้แก่ ด้านนโยบาย ด้านวิชาการ ด้านสวัสดิการ ด้านสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่ ด้านกฎหมาย ด้านรายได้ และด้านกิจกรรมที่ภาครัฐควรมุ่งเน้นยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น ตลอดจนสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

นอกจากนี้ ในการวิจัยครั้งนี้ยังพบว่า เพื่อช่วยให้ผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครมีความสุขในการดำรงชีวิตร่วมกับคนต่างวัยในสังคมเดียวกัน รัฐควรมีนโยบายด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น ดังจะขอกล่าวต่อไปนี้

ด้านนโยบาย

1. ภาครัฐควรมุ่งเน้นยกระดับคุณภาพชีวิตสำหรับผู้สูงอายุในประเทศไทยให้ทัดเทียมกับต่างประเทศเพิ่มมากขึ้น
2. รัฐควรจัดให้มีสวัสดิการด้านอุปโภคบริโภคอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในการเดินทางสัญจรไปมาเพิ่มมากขึ้น เช่น รถเข็น ไม้เท้า และราบบันไดเหล็ก เป็นต้น
3. ควรส่งเสริมการหารายได้ หรือกิจกรรมที่นำไปสู่รายได้ให้กับผู้สูงอายุ โดยภาครัฐทำหน้าที่ประสานกับภาคเอกชน และภาคธุรกิจ ถือเป็นการกระจายรายได้ให้กับผู้มีรายได้น้อย หรือไม่มีรายได้ จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุขมากขึ้นจากการได้มีรายได้เป็นของตนเอง

4. ควรเพิ่มค่าครองชีพให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน
5. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วม จึงสมควรมีการเปิดโอกาสให้ผู้สูงอายุมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นทุก ๆ ปี ตั้งแต่การสำรวจ การจัดทำประชาคม การร่วมทุน งบประมาณ จนถึงร่วมกิจกรรม
6. เมื่อรัฐมีนโยบายเกี่ยวกับประชารัฐ ดังนั้น รัฐควรมีเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้ามาดูแลกลุ่มผู้สูงอายุโดยเฉพาะมากขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่มีครอบครัวดูแล หรือมีนโยบายผู้สูงอายุกลุ่มนั้นให้มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง
7. รัฐควรปรับแผนสำหรับเรื่องการเกษียณอายุของผู้สูงอายุตามหน่วยงานของภาคส่วนต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เนื่องจากบางหน่วยงานจำเป็นต้องอาศัยคนที่มีทักษะและประสบการณ์ในการทำงาน การตัดกำลังคนในหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากครบวาระเกษียณ ทำให้ขาดบุคลากรผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน อีกทั้ง ทำให้เกิดปัญหาด้านรายได้ที่ขาดหายไปด้วยเหตุเกษียณอายุที่ยังมีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ในการทำงานที่มีประสิทธิภาพให้กับองค์กรสำคัญ ๆ นอกจากนี้ รัฐควรมีมาตรการลดภาษีสำหรับองค์กรเอกชนที่จ้างผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้กับภาคเอกชนในการเปิดรับผู้สูงอายุเข้ามาทำงานเพิ่มมากขึ้น และเป็นการสร้างรายได้ให้กับผู้สูงอายุอีกทางหนึ่งด้วย

ด้านวิชาการ

1. ควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจแก่เยาวชนในการเป็นผู้ที่มีจิตอาสา จะได้เป็นส่วนหนึ่งใน การช่วยเหลือดูแลผู้สูงอายุขณะเดินทางสัญจรไปมาเพียงลำพัง หากมีเหตุร้ายจะได้ช่วยประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้ทันท่วงทีจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น เป็นการปลูกฝังเยาวชนให้รู้จักเป็นผู้ที่มีจิตใจดี มีเมตตา รู้จักเป็นผู้ให้ ผู้เสียสละ ด้วยการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม โดยการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ผู้ที่ยากลำบากและด้อยโอกาส
2. ควรมีการประชาสัมพันธ์ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ ในกรณีที่ผู้สูงอายุสามารถใช้ สื่อออนไลน์ได้ ควรส่งเสริมให้มีประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ทางช่องทาง LINE หรือข้อความทางโทรศัพท์เคลื่อนที่ ส่วนผู้สูงอายุที่ไม่สามารถใช้สื่อออนไลน์ได้ การดูแลตนเองเมื่อต้องอยู่ลำพังควรทำอย่างไรบ้าง รัฐควรสนับสนุนให้หนังสือพิมพ์หรือบุคลากรของรัฐเข้าไปแนะนำสิ่งที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องรู้ โดยการประชาสัมพันธ์ในแหล่งชุมชนที่อาศัย ออกแบบข้อมูลข่าวสารให้น่าสนใจ ชวนให้อยากอ่าน และทำให้ผู้สูงอายุสนใจติดตามข่าวสาร เช่น การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุ
3. ควรจัดกิจกรรมเสริมสร้างความรู้และทักษะด้านต่าง ๆ ในวาระต่าง ๆ ให้กับผู้สูงอายุเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้สูงอายุรู้สึกสนใจอยากเรียนรู้ สนุกสนานเพลิดเพลิน และมีความสุขกาย สบายใจ เช่น การจัดกิจกรรมออกกำลังกาย จัดให้มีชมรมร้องเพลง ชมรมเล่นดนตรี และกิจกรรมเกมฝึกสมอง
4. การส่งเสริมให้ความรู้ทางด้านโภชนาการที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุให้ได้รับสารอาหารที่ครบถ้วน เช่น ส่งเสริมการทำอาหารเพื่อสุขภาพ หรือการปลูกผักสวนครัวในบ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับประทานผักที่ปลอดสารพิษ และประหยัดค่าใช้จ่ายในการประกอบอาหาร
5. ควรจัดอบรมฟรีให้กับจิตอาสา หรือเจ้าหน้าที่ที่ต้องการทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงเกี่ยวกับเรื่องโรคในผู้สูงอายุ/ การดูแลผู้สูงอายุที่บ้านและในชุมชน โดยการเสริมหลักสูตรในด้านสุขภาพ การเรียนการสอนสำหรับผู้สูงอายุในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เปิดสถาบันหรือโรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อพัฒนาความรู้ด้านสุขภาพและการดำเนินชีวิตในสังคมของผู้สูงอายุ
6. ควรมีการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแบ่งปันความรู้ วิชาชีพพื้นบ้านในเขตชุมชน เดือนละ 1 ครั้ง โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก

7. ควรส่งเสริมให้ครอบครัวที่มีผู้สูงอายุในเขตพื้นที่ ได้มีกิจกรรมพบปะพูดคุย แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรื่องการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อนำมาเป็นความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุในครอบครัวต่อไป

ด้านสวัสดิการ

1. ควรมีสถานพยาบาลดูแลผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทุกจังหวัด โดยอาจใช้ประเทศญี่ปุ่นเป็นต้นแบบ ซึ่งประเทศญี่ปุ่น ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อสวัสดิการสังคมกว่า 35 ล้านล้านเยน โดยเฉพาะการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุมากถึง 1 ใน 3 ของงบสวัสดิการ

2. ภาครัฐควรหาเครือข่าย ขอความร่วมมือสถานพยาบาลของภาคเอกชนเพื่อเพิ่มจำนวนสถานพยาบาลสำหรับผู้สูงอายุโดยเฉพาะเป็นกรณีพิเศษ เช่น คลินิกหรือโรงพยาบาลเอกชน โดยให้มีการสนับสนุนส่วนลดค่ารักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุในชุมชนใกล้บ้านและเพิ่มบริการช่องทางพิเศษในสถานพยาบาล

3. ควรจัดสวัสดิการประกันสังคมด้านสุขภาพอนามัยแบบครบวงจร รวมถึงการรักษาพยาบาลในกรณีเป็นโรคร้ายแรง เนื่องจากขณะนี้ผู้สูงอายุที่ป่วยเรื้อรังไปนอนรักษาที่โรงพยาบาลจำนวนมากขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงเรื่องความเหลื่อมล้ำซึ่งยิ่งวันก็จะยิ่งทวีคูณ คนที่มีเงินก็จะได้รับการรักษาโรงพยาบาลเอกชนที่มีค่าใช้จ่ายสูง สำหรับผู้ป่วยระยะยาวผู้สูงอายุที่มีรายได้ปานกลางถึงต่ำมาก ที่จำเป็นต้องไปรับการรักษาโรงพยาบาลของรัฐ แต่ไม่มีเงินค่ารักษาทำให้เกิดปัญหาการแย่งชิงทรัพยากรระหว่างรัฐและเอกชน หรือแม้แต่การให้บริการสาธารณะที่แตกต่างกัน ในที่สุดประชาชนผู้สูงอายุต้องใช้ทรัพยากรไปกับการรักษาที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ด้านสิ่งแวดล้อมและความเป็นอยู่

1. รัฐควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้กับผู้สูงอายุ ในการทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมให้มากขึ้น เช่น การจัดให้มีวิทยากรให้การอบรมในด้านต่าง ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อสภาพแวดล้อม ได้แก่ การจัดเก็บและคัดแยกขยะ การปลูกป่า และการทำแนวกันไฟเพื่อป้องกันไฟป่า การร่วมกันจัดทำบริเวณสถานที่อยู่อาศัยให้สะอาด สวยงาม มีความร่มรื่นและน่าอยู่

2. รัฐควรสนับสนุนอุปกรณ์และเครื่องออกกำลังกายของผู้สูงอายุในที่สาธารณะ รวมถึงการมีสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมหรือการพักผ่อนหย่อนใจในบริเวณที่อยู่อาศัยอย่างเพียงพอและปลอดภัย รวมถึงการจัดให้มีบุคลากรที่สามารถมาช่วยแนะนำ ดูแลการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือต่าง ๆ ในการออกกำลังกายอย่างถูกวิธี เป็นการป้องกันอันตรายที่อาจเกิดกับผู้สูงอายุได้

ด้านกฎหมาย

1. ควรจัดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการของรัฐ สิทธิประโยชน์ที่ผู้สูงอายุควรได้รับตามกฎหมาย เนื่องจากกฎหมายบางเรื่องมีรองรับอยู่แล้วจริง แต่ขาดการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนผู้สูงอายุทราบอย่างทั่วถึง ทำให้เสียโอกาสในการรับรู้และใช้สิทธิตามกฎหมายดังกล่าว

2. ควรส่งเสริมให้มีการจัดอบรมฟรี โดยใช้วิทยากรที่เป็นนักกฎหมายซึ่งอาจเป็นผู้สูงอายุด้วยกันได้ช่วยเหลือแนะนำข้อกฎหมายอย่างถูกต้อง เป็นการอธิบายแบบฟังแล้วเข้าใจง่าย เพราะผู้สูงอายุด้วยกันเองมักจะเข้าใจความรู้สึกและความเดือดร้อนของผู้สูงอายุด้วยกันเป็นอย่างดี

ด้านรายได้

1. ควรจัดให้มีงบประมาณจัดสรรรายได้ให้ผู้สูงอายุที่พอเพียงกับค่าใช้จ่ายที่จำเป็นขั้นพื้นฐาน และสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจในสังคมปัจจุบัน

2. ควรมีนโยบายให้ภาครัฐและเอกชน สนับสนุนส่งเสริมให้ผู้สูงอายุใช้ประสบการณ์และทักษะการทำงาน สร้างอาชีพอิสระ เช่นเดียวกับรัฐวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น จ้างผู้สูงอายุที่มีศักยภาพในการทำงาน มีประสบการณ์สามารถทำงานต่อได้ เช่น การจ้างต่อเป็นลูกจ้างรายปีในภาครัฐหรือภาคเอกชน เพื่อส่งเสริมให้ผู้สูงอายุเห็นคุณค่าของตนเอง เปิดโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม ตลอดจนสามารถนำรายได้มาดูแลตนเอง รวมถึงเก็บเงินไว้เป็นค่ารักษาพยาบาลยามฉุกเฉินซึ่งในต่างประเทศได้มีการนำนโยบายนี้ไปใช้เรียบร้อยแล้ว เช่น สาธารณรัฐเกาหลี เป็นต้น

สรุปผล

จากการวิจัยเรื่อง “การศึกษานโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร” เป็น การศึกษานโยบายของรัฐต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีกับกลุ่มผู้สูงอายุในประเทศไทย กล่าวได้ว่า การที่ประเทศไทยก้าวสู่สังคมผู้สูงอายุในอนาคต แสดงให้เห็นว่าสังคมไทยมีการใส่ใจเรื่องการรักษาสุขภาพ และดูแลคุณภาพชีวิต ของตัวเองมากขึ้น ดังนั้น หากทุกภาคส่วนมีความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น โดยเน้นด้านสวัสดิการ ด้านสุขภาพอนามัย ที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องได้รับความเอาใจใส่และดูแลอย่างใกล้ชิด ดังนั้น นโยบายของรัฐจึงมีผลต่อการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ เช่น การที่รัฐส่งเสริมคุณภาพชีวิตเพื่อตอบสนอง ความจำเป็นขั้นพื้นฐานของผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถพึ่งพาตนเองได้ ในการเตรียมความพร้อมผู้ สูงอายุที่มีคุณภาพ นอกจากนี้ รัฐควรส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจให้ผู้สูงอายุเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ที่เกิดขึ้นในยุคของการ เปลี่ยนแปลง อันจะช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงตนอยู่ในสังคมปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความสุข เช่น การสนับสนุนให้จัดกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสร้างเครือข่ายการทำงานด้าน ผู้สูงอายุร่วมกันกับหลายภาคส่วน ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน รวมถึงการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิ ประโยชน์ที่ผู้สูงอายุควรได้รับตามกฎหมาย เพื่อรองรับจำนวนผู้สูงอายุที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุมี คุณภาพชีวิตที่ดีเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคมและประเทศชาติ

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดทำนโยบายสาธารณะของโทมัส อาร์ ดาย (Dye R. Thomas, 1978) ในการนำนโยบายไปปฏิบัติ (Policy Implementation) ซึ่งส่วนใหญ่นโยบายสาธารณะที่ได้รับการอนุมัติให้นำไปใช้ เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องหนึ่ง ๆ ซึ่งออกมาในลักษณะของกฎระเบียบ ข้อบังคับ หรือโครงการต่าง ๆ ที่หน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำนโยบายเหล่านั้นไปปฏิบัติตามกรอบระยะเวลา สามารถตอบสนองความต้องการ จำเป็น และข้อเรียกร้องของประชากรผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งมีความเห็นตรงกับงานวิจัยของ Phawadee Thakrairach (2016) เรื่องการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลการวิจัยพบว่า ผู้สูงอายุเห็น ด้วยกับการมีนโยบายของรัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทย และรัฐมีนโยบายให้เป็นทางเลือก สำหรับผู้สูงอายุ เป็นรายด้านดังนี้

- 1) ด้านการคมนาคมขนส่ง คือ จัดการดูแลเรื่องการคมนาคมทางบก ทางเรือ และทางอากาศ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้สูงอายุ
- 2) ด้านการแพทย์สาธารณสุข มีการจัดเตรียมหน่วยปฐมพยาบาลเบื้องต้นสำหรับผู้สูงอายุ กรณีเกิดเจ็บป่วย กะทันหันขณะเดินทางสัญจรไปตามที่ต่าง ๆ

3) ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการประชาสัมพันธ์เรื่องต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องรู้ ได้ทราบเกี่ยวกับสถานที่ที่ต้องเดินทางไปติดต่อ หรือมีสัญลักษณ์ บ้ายบอกทางที่ชัดเจน เข้าใจง่าย

4) ด้านการเพิ่มจุดให้บริการต่าง ๆ แก่ผู้สูงอายุ เช่น จุดพักผ่อน ในกรณีที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องเดินทางไกล

5) ด้านความปลอดภัย คือ มีมาตรการที่เข้มงวดในการสร้างความมั่นคงและปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของผู้สูงอายุ เช่น เพิ่มจุดตรวจ หรือหน่วยงานรักษาความปลอดภัย คอยสอดส่องดูแลเนื่องจากสังคมในปัจจุบันมีความเสี่ยงต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชนมากขึ้น

แม้นโยบายของรัฐในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุในประเทศไทยจะได้มีการจัดทำไว้แล้วจริง แต่ก็ยังไม่พอเพียงกับความต้องการของประชาชนในประเทศที่กำลังเข้าสู่ยุคสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มตัว จึงมีผลกระทบต่อ การบริโภค ทำให้การมีอำนาจในการซื้อลดลง อันมีผลต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และคุณภาพชีวิตของ ประชาชนโดยรวม ซึ่งหากยังไม่มีแผนรองรับอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ จนทำให้เกิดปัญหาทางสังคมผู้สูงอายุ มากขึ้น สำหรับเรื่องยุทธศาสตร์รัฐควรกำหนดให้มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติใช้ได้จริงตามยุทธศาสตร์ที่ กล่าวอ้างไว้ ซึ่งยุทธศาสตร์ที่มีอยู่แล้ว แต่ยังไม่ถูกหยิบยกขึ้นมาขับเคลื่อนบูรณาการอย่างจริงจัง ทำให้ไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ ในทางปฏิบัติได้ ดังนั้น รัฐต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อสร้างสังคมสูงอายุให้มีคุณภาพ สร้างหลักประกันรายได้ ส่งเสริมและ ขยายโอกาสในการทำงาน สร้างระบบดูแลผู้สูงอายุในระยะยาว สร้างความปลอดภัยในที่สาธารณะ ตลอดจนรวมถึง เสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ซึ่งกรุงเทพมหานคร นับเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบพิเศษ) ให้ดำเนินการแก่ผู้สูงอายุให้ครอบคลุมทั่วถึงทุกด้าน ในอันจะส่งผลให้ผู้สูงอายุมีความสุข สุขใจ สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข รู้สึกอบอุ่นต่อการดูแลเอาใจใส่ของรัฐตามนโยบายที่ปฏิบัติจริง รวมถึงความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน นับเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีที่ทำให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ใน สังคมแบบพึ่งพาตนเองได้อย่างปกติสุขแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ด้านนโยบาย

1. รัฐควรจัดให้มีสวัสดิการด้านอุปกรณอำนวยความสะดวกสำหรับผู้สูงอายุในการเดินทางสัญจรไปมาเพิ่ม มากขึ้น เช่น รถเข็น ไม่เท้า และราบบันไดเหล็ก เป็นต้น
2. รัฐควรส่งเสริมด้านการหารายได้ หรือกิจกรรมที่นำไปสู่รายได้ให้กับผู้สูงอายุ ถือเป็นภาระกระจายรายได้ ให้กับผู้มีรายได้น้อยหรือไม่มีรายได้ จะช่วยให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีความสุขมากขึ้นจากการได้มีรายได้เป็น ของตนเอง
3. รัฐควรเพิ่มค่าครองชีพผู้สูงอายุให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน
4. รัฐควรส่งเสริมให้ผู้สูงอายุที่มีความรู้ความสามารถและมีประสบการณ์ด้านท้องถิ่น มีส่วนร่วมจัดทำ แผนพัฒนาท้องถิ่นทุก ๆ ปี ตั้งแต่การสำรวจ การจัดทำประชาคม การร่วมทุน งบประมาณ จนถึงร่วมกิจกรรม
5. รัฐควรปรับนโยบายและแผนเรื่องการเกษียณอายุของผู้สูงอายุตามหน่วยงานต่าง ๆ ของภาครัฐ ให้ สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน เนื่องจากบางหน่วยงานยังมีความจำเป็นต้องอาศัยคนที่มีทักษะและมีประสบการณ์ ในการทำงาน การตัดกำลังคนในหน่วยงานต่าง ๆ เนื่องจากครบวาระเกษียณ ทำให้ขาดบุคลากรผู้มีความรู้ความ เชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน

ด้านวิชาการ

1. รัฐควรจัดให้มีการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจแก่เยาวชนในการเป็นผู้ที่มีจิตอาสาในการดูแลผู้สูงอายุ จะได้เป็นส่วนหนึ่งในการช่วยสอดส่องภัยอันตรายที่อาจเกิดกับผู้สูงอายุ อีกทั้งเป็นการสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อการทำคุณประโยชน์ให้กับสังคม
2. รัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้นักสังคมสงเคราะห์ หรือบุคลากรของรัฐเข้าไปช่วยแนะนำ หรือประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ ที่ผู้สูงอายุจำเป็นต้องรู้เพื่อความอยู่รอด ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของตนเอง
3. รัฐควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือแบ่งปันความรู้วิชาชีพพื้นบ้านให้กับผู้สูงอายุในเขตชุมชนที่ผู้สูงอายุอาศัยอยู่ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้มีโอกาสแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน โดยมีเจ้าหน้าที่ของรัฐให้การสนับสนุนและอำนวยความสะดวก
4. รัฐควรส่งเสริมโดยการจัดวิทยากรที่มีความรู้ทางด้านโภชนาการเพื่อให้ความรู้แก่ผู้สูงอายุ เช่น ส่งเสริมการทำอาหารเพื่อสุขภาพ หรือการปลูกผักสวนครัวในบ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุจะได้รับประทานอาหารที่มีประโยชน์ปลอดภัย และประหยัดค่าใช้จ่าย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของปัจจัยด้านต่าง ๆ กับความต้องการในการพัฒนาตนเองเพื่อความอยู่รอด และส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุที่ดีขึ้น
2. ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ

ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบถึงนโยบายของรัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีความสุขแท้จริงในสังคมปัจจุบันที่นับวันจะมีการแข่งขันสูงขึ้น ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง
2. ได้ทราบถึงแนวทางการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุมากขึ้นกว่าเดิมที่เคยได้รับ อันทำให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตนเองได้อย่างอิสระ สามารถสร้างประโยชน์ให้กับตนเองและสังคมได้อย่างมีความสุข มีความภาคภูมิใจ และรู้สึกตนเป็นผู้มีคุณค่าต่อสังคม

References

- Bangkokbiznews. (2020). *NESDB suggests working age trends to reduce Opposite the aging population*. Retrieved January 19, 2020, from <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/862069>
- Chewasopit, W. (2019). Aging society: The changed marketing factors. *Journal of MCU Nakhondhat*, 6(1), 38-54.
- Chuto, N. (2008). *Qualitative analysis*. (4th ed). Bangkok: Print profile.
- CONSTITUTION OF THE KINGDOM OF THAILAND (B.E. 2560 (2017))
- Department of Elderly Affairs. (2009). *National Plan for Older Persons No. 2 (2002-2021) 1st edition*. Retrieved January 19, 2020, from <http://www.dop.go.th>

- Department of Elderly Affairs Ministry of Social Development and Human Security. (2019). *Measures to drive the agenda National, Elderly Society (revised version)*. (2nd ed.). Bangkok: Amarin Printing.
- Isranews Agency. (2020). *NESDB pointed out that for another 20 years, the Thai population decreased by 2 million people*. Retrieved January 19, 2020, from <https://www.isranews.org/index.php>
- Komchadluek newspaper. (2019). *The Thai government responds to the national pension ... Transfer to 3,000/Month*. Retrieved November 14, 2019, from <https://www.komchadluek.net/news/scoop/398917>
- Komchadluek newspaper. (2020). *Roadmap for the Elderly Society*. Retrieved January 19, 2020, from <https://www.komchadluek.net/news/scoop/411272>
- Office of Social Development Bangkok. (2015). *Information of the elderly clubs in the 50 district offices of Bangkok*. Bangkok: Author.
- Phromphak, C. (2013). Aging society in Thailand. *The Secretariat of the Senate*, 3(16), 1–19.
- Policy Statement of the Prime Minister General Prayut Chan-ocha, has announced the policy to the National Legislative Assembly. On September 12, 2014.
- Thakrairach, P. (2016). Taking Care of the Older Persons with Local Wisdom. *Journal of MCU Social Sciences Review*, 5(3), 217–230.
- The Act on the Elderly, B.E. 2546 (2003) Amendment No. 2 B.E. 2553 (2010) and Amendment No. 3 B.E. 2560 (2017)
- Thomas, R. D. (1978). *Understanding Public Policy (3rd ed.)*. New York: Englewood cliffs Prentice–Hall.